

Vraag niet om genade

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Martin Österdahl

Vraag niet om genade

Vertaald uit het Zweeds
door Neeltje Wiersma

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 3697 3

© 2016 Martin Österdahl

Published by arrangement with Nordin Agency AB, Sweden

© 2018 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,

Amsterdam en Neeltje Wiersma

Oorspronkelijke titel *Be inte om nåd*

Oorspronkelijke uitgever Forum

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagillustratie © Emma Graves Design

Foto auteur © Izabelle Nordfjell/TT

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor Ellina

Proloog

Vanaf het moment dat ze door het hek van de universiteit liep werd ze gevolgd door een zwarte Mercedes. Hij reed achter haar toen ze afsloeg, de Nevski Prospekt op, en bleef daar achter haar rijden. Max zei altijd dat ze ogen in haar rug moest hebben wanneer ze alleen in het donker over straat liep, maar het was lastig om in de gaten te houden wat er achter je gebeurde zonder je verdacht te gedragen.

Ze liep snel, zo snel ze kon zonder te rennen; ze wilde niet dat de achtervolger door zou hebben dat hij was opgemerkt. De envelop met het boek hield ze stevig tegen zich aan gedrukt onder haar jas. Die mocht niet in verkeerde handen terecht komen.

Toen ze bij het metrostation bij Gostinyj Dvor aankwam haastte ze zich naar het perron en probeerde op te gaan in de mensenmenigte. Bij Majakovskaja stapte ze over op de rode lijn. Op het Finlandstation aangekomen voelde ze het zweet over haar rug lopen, maar ze haalde opgelucht adem toen ze zag dat de trein die haar de stad uit zou brengen er nog stond.

Ze was nog maar net ingestapt of de trein vertrok. Pas toen ze de binnenstad uitreden durfde ze zich te ontspannen. Elk uur vertrok er een groot aantal treinen vanaf het station. Het was erg onwaarschijnlijk dat de achtervolger haar had kunnen bijhouden toen ze overstapte in de metro, dat hij haar in de menigte had kunnen ontwaren en had gezien welke trein ze nam.

Misschien had ze het zich allemaal ingebeeld. Had ze zich laten beïnvloeden door de waarschuwingen van de journalist?

‘Stop ermee. Kom niet te dicht bij dat bedrijf.’

Maar ze kon er niet mee stoppen.

Toen ze veertig minuten later uit de trein stapte was de Mercedes het eerste wat ze zag. Ze probeerde niet in paniek te raken en verliet zo snel mogelijk het perron. Haalde de envelop tevoorschijn, krabbelde het adres erop en gooide hem in een van de brievenbussen op het station. Toen ze heel even haar ogen sloot, zag ze Max voor zich.

Ik had alles willen uitleggen, ik hoop dat je het zo ook begrijpt.

Vijf minuten later naderde ze haar huis en ze versnelde haar pas. De donkere straat was leeg en verlaten. Misschien was het haar toch gelukt om haar achtervolger af te schudden. Maar toen gleed de Mercedes de hoek om en viel het schijnsel van de koplampen op haar. Ze was nu zo dichtbij, maar ze moest degene die in de auto zat beslist niet naar haar huis leiden. Daar lag veel te veel materiaal dat met haar onderzoek te maken had, en ook spullen die naar haar medewerkers konden leiden.

Wat moest ze doen?

Ze opende haar tas en pakte de mobiele telefoon. De auto verblindde haar met groot licht, en er ging een schok door haar heen toen er een portier openging. Kort daarna hoorde ze luide voetstappen op het asfalt. Ze zag enkel een groot, donker silhouet dat dichterbij kwam. De man bewoog zich langzaam voort, maar kwam toch veel te snel op haar af.

De klik van een pistool, die betekende dat de haan werd gespannen.

Een lange arm die naar haar wees.

Met één beweging stak ze haar handen in de lucht en gooide ze haar mobiele telefoon in de bosjes. Die mocht hij niet vinden, dan zou alles verloren zijn.

De man bleef op een paar meter van haar af staan. Hij had brede schouders, maar een klein hoofd en een ongewoon lange nek. Zijn

kleren waren elegant: overjas en smoking. Hoewel ze zijn gezicht niet duidelijk kon zien, was ze verbaasd dat hij er zo oud uitzag. Als iemand uit vervlogen tijden.

‘Wie bent u?’ riep ze. ‘Niet schieten!’

‘Draai je rug naar me toe,’ zei de man. ‘Ga op je knieën zitten en leg je handen achter op je hoofd.’

Ze deed wat hij zei. Sloot haar ogen.

De man kwam naar haar toe, en heel even had ze het gevoel dat hij haar omhelsde. Toen werd ze in een ijzeren greep vastgepakt en werden haar neus en mond bedekt met een doek.

De kracht in zijn hand was enorm en ze kon niet anders dan een paar keer diep inademen door de doek. Het effect merkte ze meteen, alle kracht vloeiende uit haar weg. Ze zakte ineen in de arm die haar vasthield en werd omsloten door de overjas, onzichtbaar voor de buitenwereld.

De man tilde haar op als een slapend kind. Het laatste wat ze meekreeg was de klik van de kofferbak.

ZATERDAG 24 FEBRUARI 1996

1

Het geroezemoes drong door tot in de privéloge van Nestor Lazarev. Die bood plaats aan twaalf personen, maar vanavond wilde hij alleen zijn. Het Mariinskitheater in Sint-Petersburg was gevuld met verwachtingsvol publiek, voor de avondvoorstelling *Jevgeni Onegin*.

De jurken van de vrouwen schitterden zo mogelijk nog feller dan de pasgeverfde roomwitte en gouden muren. De loges naast die van Lazarev stroomden vol, hij hoorde de jurken ruisen toen de toeschouwers plaatsnamen. Beneden in de zaal lachte een jongeman toen hij zich naast een mooie vrouw in een van de ruime stoelen liet zakken.

Nestor Lazarev zat kaarsrecht in zijn stoel. Zijn rug was niet krom ondanks zijn hoge leeftijd, en hij was niet verzwakt door ziekte. Zijn lichaam was nog steeds sterk dankzij *systema*, een Russische vechtkunst die hij elke ochtend beoefende.

Het doek ging op, en zijn hart begon sneller te slaan. Toen het orkest inzette kreeg hij kippenvel.

Met zijn rechterwijsvinger volgde Lazarev de noten van de eerste akte in de partituur. Hij deed zijn ogen dicht, liet zich meevoeren door de muziek en ging op in het moment. Dit was een bijzondere avond voor hem, met de muziek van Tsjaikovski die hij in zijn jeugd onder de knie had geprobeerd te krijgen. Juist deze opera,

gebaseerd op het epische gedicht van Poesjkin, uitgevoerd door het operagezelschap van het Mariinskitheater, was een volmaakt voorbeeld van Russische superioriteit.

Een zacht klopje, de deur van de loge ging langzaam open.

Het moment was voorbij.

Lazarev draaide zich om. In de deuropening stond Marcel Rousseau roerloos, zwigend in de houding. Zijn blik was gericht op een punt boven het publiek beneden in de zaal terwijl hij aan zijn gouden ring frunnikte. Hij ontweek Lazarevs blik.

Als het niet iets belangrijks is, flikker ik je lichaam over de balustrade, boven op die nouveau-richeschoften, dacht Lazarev.

‘Meneer de voorzitter,’ zei Rousseau. ‘We moeten praten.’

‘Wacht buiten. We praten in de pauze.’

Lazarev sloot zijn ogen, in een poging zich opnieuw te laten overspoelen en omsluiten door de muziek. Maar tot het einde van de akte kon hij alleen maar denken aan Rousseau die voor de loge op hem wachtte.

Wat kwam hij hier doen? Waarom nu?

Toen de deuren van de loges opengingen, werden de gesprekken voortgezet. De andere bezoekers om Lazarev heen lachten, vrolijk en opgewonden, verlangend naar *sovjetskoje sjampanskoje*, Sovjet-champagne.

Hij liep naar Rousseau die met een glas in de hand op hem stond te wachten.

Rousseau boog zich naar Lazarev toe en fluisterde in zijn oor. ‘Herinner je je nog die journalist over wie ik je vorige week vertelde? Die zich afvroeg waar de technologie vandaan kwam?’

‘Zoiets vergeet ik niet.’

‘Vanmiddag kreeg ik exact dezelfde vraag.’

Lazarev fronste zijn voorhoofd. Hij had zijn geheim langer met zich megedragen dan hij had verwacht. Gedurende die lange, donkere jaren voordat hij zijn onderneming kon starten was hem die vraag geen enkele keer gesteld. Niemand had het zich afgevraagd. Tot nu toe.

‘Wie?’

‘Een jonge vrouw,’ zei Rousseau. ‘Van de universiteit, de economische faculteit.’ Wat Rousseau vertelde kon twee dingen betekenen: opmerkelijk toeval of een echo uit Lazarevs verre verleden. In het eerste geval was er niets waar hij zich ongerust over hoefde te maken. In het tweede geval wist hij dat hij onmiddellijk in actie moest komen.

‘Je lijkt bezorgd, Marcel.’ Lazarev pakte Rousseau stevig beet bij zijn nek. ‘Ik kan je verzekeren dat je je nergens zorgen over hoeft te maken.’ Hij trok Rousseau naar zich toe en gaf hem drie kussen op de wangen. ‘Ga nu naar huis en neem je rust, je maakt je veel te druk.’

Lazarev keerde Rousseau de rug toe en liep terug naar zijn loge. Hij liet zich weer op het zachte pluche van de stoel zakken en wachtte een minuut om er zeker van te zijn dat Rousseau niet terug zou komen. Op de vloer naast zijn voeten lag het programmaboekje van de voorstelling van die avond. Een foto van de sopraan die de vrouwelijke hoofdrol speelde. Onder de foto hadden de producenten een welbekende zin uit het libretto van de opera gezet: **ALLE MANNEN CAPITULEREN VOOR DE MACHT VAN DE LIEFDE.**

Zijn gedachten dwaalden af, naar een andere première in een ander operahuis. In oorlogstijd.

Ze was omringd door mensen. De wanden van de foyer waren bedekt met vergulde spiegels. In één daarvan had hij de man gezien, zijn aartsvijand. De manier waarop de man naar haar had gekeken zou hij nooit vergeten. Lazarev was onoplettend geweest, had zijn masker laten vallen en was bijna alles kwijtgeraakt.

Op de een of andere manier was het alsof die ketenen en dat slot hem nog steeds kwelden.

Er klonk tromgeroffel. De tweede akte was ingezet. Het geluid van de trommels riep andere beelden bij hem op, van vliegtuigen die zich tegen de hemel aftekenden. De redding.

Dit was geen toeval. Lazarev had nooit in toeval geloofd. Het was

tijd om de laatste operatie in gang te zetten.

Dat dit tegelijkertijd betekende dat er iets werd afgesloten, iets waar hij lang niet meer aan had gedacht omdat hij veronderstelde dat het al lang geleden was afgesloten. Het zou de voldoening alleen maar groter maken.

Deze keer was er geen ruimte voor fouten.

DINSDAG 27 FEBRUARI

2

Max Anger liet zijn blik heen en weer gaan tussen zijn telefoon en de muur van tv-schermen in de vergaderzaal, met lokale zenders uit Oost- en Centraal-Europa. Opnieuw las hij het bericht van Pashie van afgelopen vrijdag, waarin ze schreef dat ze hem had gezocht. Het hele weekend had hij geprobeerd haar te bereiken op de mobiele telefoon die ze van Vektor had gekregen, maar die stond uit. Waar was ze mee bezig?

Zijn blik ging weer naar de tv-schermen. Het geluid stond niet aan en de zwijgende beelden flikkerden in zijn gezicht. Het was, zoals altijd, een Russische nieuwszender die zijn aandacht trok. Max ging verzitten op de stoel toen het scherm beelden liet zien van het bevroren water in Archangelsk op een zonnige late-winterochtend.

Door een vaargeul in het ijs naderde een roestige vissersboot de aanlegplaats van de veerpont. Toen de boot dichterbij de kade kwam, staken de bemanningsleden hun *hakapik* omhoog en schreeuwden provocerend naar de demonstranten die zich daar hadden verzameld.

De nieuwsuitzending vervolgde met beelden van een vrachtauto met open laadbak vol pasgeboren zeehondjes. Daarna was te zien hoe de jonge zeehonden levend werden gevild op een kade.

Dat is niet de juiste manier. Ze moeten op het ijs worden gedood.

Max ging weer verzitten, de tv-beelden riepen herinneringen bij hem op. Hij keek uit het raam, naar de Valhallavägen, waar de kruiden van de krachtige bomen bewogen in de wind, als schuimende golven die elkaar achternazaten.

Hij was twaalf jaar toen hij over het ijs liep naar een onbewoond eiland ten oosten van Arholma, het eiland waar hij als kind woonde. De tocht duurde langer dan hij had voorzien en hij was gaan zweven. Toen hij zijn jas openknoopte hoorde hij plotseling een vreemd snurkend geluid. Hij draaide zich om en ademde scherp in bij de aanblik van de slapende zeehond. Het dier was helemaal wit, bijna onzichtbaar in de sneeuw, lag plat op zijn buik en genoot met volle teugen van de zon. Die moest pasgeboren zijn, want Max wist dat de vacht hooguit twee weken zo stralend wit was.

De zeehond sloeg zijn koolzwarte ogen op, volgde met zijn blik nieuwsgierig Max' bewegingen.

Max wist wat hem te doen stond wanneer hij een zeehond op het ijs tegenkwam. Hij wist dat hij die één keer hard op de neus moest slaan met de hamerkop van de hakapik. Raakte hij het dier op de juiste plek, dan zou de knipoogreflex worden uitgeschakeld en zou het zeehondenjong hem met een lege blik aanstaren.

Het was een rite die een man van hem zou maken, en waaruit volgens zijn vader zou blijken dat hij kon voldoen aan het traditionele manbeeld. De vrienden van zijn vader zouden zich bij hen thuis verzamelen en ze zouden met elkaar Max' eerste zeehondenpup vieren.

Maar Max verroerde zich niet die keer op het ijs.

Hoe meer tijd er verstreek, hoe onhoudbaarder de situatie werd. Het was daar dat Max besepte dat hij anders was. Een onschuldige wezen doodslaan was geen prestatie, niet iets wat een jongen tot een man maakte. Max kwam nooit aan bij het andere eiland, maar liep terug naar Arholma zonder iemand over de witte zeehond te vertellen, en zonder zeehondenpup om aan de buitenkant van het huis op te hangen.